

Sosiaali- ja terveystalouden vuoden 2022 talousarvion toteuma/selvitys

Kunnanhallitus 19.04.2022 § 74

Valmistelija	kunnanjohtaja Janne Airaksinen, janne.airaksinen@lapinlahti.fi, 040 488 3011; sosiaali- ja terveystalouden osastopäällikkö Anne Walden, anne.walden@lapinlahti.fi, 040 488 3022 Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 28.3.2022 § 69 pyytää sosiaali- ja terveystaloukselta selvityksen, kuinka sosiaalipalvelut tulevat pysymään vuoden 2022 talousarviossa ja yleisesti koko sosiaali- ja terveystalouden osalta, mistä palveluiden ostot muodostuvat. Selvitystä pyydettiin, koska tammi- ja helmikuun toteuman perusteella sosiaali- ja terveystalousto on kokonaisuudessaan ylittämässä talousarvion. Sosiaalipalveluissa menojen kasvu on ollut 45 % yli vuoden 2021 tasosta. Samoin vanhustalouksien kulukertymän osoittaa kasvua. Talousarvion mukaisesti menokehityksen tulisi olla kokonaisuudessaan alemmalla tasolla kuin viime vuonna. Kokouksen oheismateriaalina on selvitys pyydytyistä asioista ja toimenpiteistä talousarviossa pysymiseksi.
Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus merkitsee selvityksen tiedoksi ja edellyttää palvelulautakunnalta lisätoimenpiteitä sosiaali- ja terveystalouden talouskehityksen oikaisemiseksi. Kunnanhallitus käsittelee asiaa seuraavan kerran 9.5.2022.
Päätös	Kunnanhallitus merkitsi selvityksen tiedoksi ja edellyttää palvelulautakunnalta konkreettinen yksityiskohtainen selvitys toimenpiteistä sosiaali- ja terveystalouden talouskehityksen oikaisemiseksi. Kunnanhallitus päätti käsitellä asiaa seuraavan kerran 9.5.2022.

PALVLTK 27.04.2022 § 42

Valmistelija	Anne Walden sosiaali- ja terveystalouden johtaja p. 0404883022; anne.walden@lapinlahti.fi Kunnanhallitus on kokouksessaan 19.4.2022 § 74 kuullut sosiaali- ja terveystalouden johtajan selvityksen sosiaali- ja terveystalouden talousarvion toteutuksesta vuoden kahden ensimmäisen kuukauden ajalta sekä taloudellisista ja toiminnallisista haasteista. Sosiaali- ja terveystalousto on aloitettu helmikuussa toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi, kun ylityspaine erityisesti palveluiden ostojen osalta tuli näkyviin. Kaikilla tulosalueilla vakinaisten palkat ovat pysyneet kukaan suunnitellussa. Tätä osaltaan edes auttaa yhä paheneva henkilöstöpula. Niin perusterveydenhuollossa kuin vanhushuollossakin joudutaan joustamaan paikkaluvuissa, koska henkilöstöä ei ole saatavilla. Tämä toisaalta pienentää kuluja, mutta voi aiheuttaa kuluja toisaalle. Sosiaalitoimen osalta talousarviossa on suurimmat haasteet, mitkä aiheutuvat lastensuojelun laitos- ja perhehoidon kuluista. Toiminnallisia haasteita aiheuttaa lakisääteinen mitoitus ja resurssipula lastensuojelussa ja hallinnon tehtävien
--------------	--

lisääntyminen. Lisäresurssi ja toimintojen uudelleen järjestelyn selvittäminen on käynnissä.

Vammais- ja kehitysvamma palveluiden tulosalueella ylityspainetta on myös palvelujen ostoissa. Menojen kasvu aiheutuu vammais palvelulain mukaisesta hoidon – ja palveluntarpeen kasvusta, uusista asiakkuuksista sekä erityishoidon ja huolenpidon tarpeista.

Perusterveydenhuollossa palvelujen ostoissa näkyy asiakkaiden käyttämät terveyspalvelut ulkokunnissa, koronapandemian edelleen jatkuvat kulukehitys sekä mielenterveyspalveluiden kasvava tarve.

Vanhuspalveluissa suuri huoli on henkilöstön riittävyydestä. Menokehitykseen vaikuttaa tälläkin tulosalueella koronapandemian jatkuminen, hoidon ja palvelun tarpeen kasvu.

Ruokapalveluissa elintarvikkeiden ja kuljetusten kustannukset ovat nousussa ja henkilöstön saatavuudessa on ongelmia.

Sosiaali- ja terveysosaston tulosityksiköissä on aloitettu konkreettisten toimenpiteiden määrittely talousarviossa pysymiseksi. Oheismateriaalina kunnanhallitukselle lähetetty alustava selvitys. Lisämateriaalina ennen kokousta lähetetään tulosalueittain koottu toimenpidelistaus.

Esittelijä	Sosiaali- ja terveysosaston osastopäällikkö
Päätösehdotus	Palvelulautakunta esittää kunnanhallitukselle sosiaali- ja terveysosaston selvityksen
Päätös	Palvelulautakunta päätti esittää kunnanhallitukselle oheismateriaalina olevan sosiaali- ja terveysosaston selvityksen tehtävistä toimenpiteistä.

Kunnanhallitus 09.05.2022 § 85

Valmistelija	hallintojohtaja Ulla Nikulainen, 040 488 3211, ulla.nikulainen@lapinlahti.fi Kokouksen oheismateriaalinen on palvelulautakunnan antaman selvitys.
Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus 1. käsittelee palvelulautakunnan antaman selvityksen sosiaali- ja terveysosaston toimenpiteistä vuoden 2022 talousarviossa pysymiseksi ja 2. hyväksyy selvityksen tai tekee päätöksiä lisätoimenpiteistä talousarviossa pysymiseksi.
Päätös	Kunnanhallitus käsitteli palvelulautakunnan antaman selvityksen sosiaali- ja terveysosaston toimenpiteistä vuoden 2022 talousarviossa pysymiseksi. Kunnanhallituksen puheenjohtajan ehdotuksesta kunnanhallitus päätti seuraavista toimenpiteistä: Sosiaali- ja terveysosaston talousarvion seuranta tiivistetään. Kuukausikokousten lisäksi tarkastellaan taloutta kahden viikon välein tulosityksikötason esimiesten kesken. Kokouksissa puheenjohtajana toimii kunnanjohtajana.

Perustetaan hankintatiimi, joka käsittelee kaikki sosiaali- ja terveysosastojen hankinnat. Lupa kaikkiin yli 1 000 euron on saatava kunnanjohtajalta.

Suosittelaa kunnan koko henkilöstölle lomarahojen pitämistä vapaana 5 päivän osalta. Vapaista ei saa aiheutua sijaistarvetta.

Suosittelaa palkattomien virka- ja työvapaiden pitämistä (yhdenjaksoinen kalenteriviikon pituinen vapaa antaa yhden palkallisen vapaapäivän). Työloma tai virkavapaus ei saa aiheuttaa sijaistarvetta.

Tarvittavat selvitystyöt, jotka palvelulautakunta on esittänyt, on laskelmineen esitettävä kunnanhallituksella 30.5. mennessä.

Seuraavat asiat jätettiin pöydälle lisäselvityksiä varten:

1. Viikonlopun lääkäripäivystyksen lakkauttamismahdollisuutta selvitetään 1.6. alkaen, jotta lääkäri työvoimaa riittäisi normaalivastaanotoille (laskelmat).
2. Selvitetään mahdollisuudet siirtää intervallipotilaita ostopalveluna yksityiselle palveluntuottajalle (laskelmat).
3. Ryhmäkodit Laurila ja Maijala mahdollisuuksien mukaan muutetaan kotihoidon yksiköiksi (selvitetään laskelmat ja vapautuvan henkilöstö).

PALVLTK 19.05.2022 § 66
224/02.02.2022

Valmistelija

Sosiaali- ja terveysosaston osastopäällikkö Anne Walden
anne.walden@lapinlahti.fi; p. 0404883022

Sosiaali- ja terveysosastolle on perustettu talous/hankintatiimi, joka kokoontuu kahden viikon syklillä maanantaisin ennen johtoryhmää, ensimmäinen kokous pidettiin 16.5.2022. Kunnanjohtaja osallistuu kokouksiin. Ensimmäisessä kokouksessa sovittu hankintaexelin laatimisesta yhteiselle teams-alustalle. Exceliin viedään kaikki uudet yli 1 000€ käsittävät tavara-, kalusto-, palvelu- tai hoitohankinnat. Taloustiimiin kuuluvat soten esimiehet ja kokouksiin osallistutaan sen mukaan kuin hankintaesityksiä on ollut viimeisen kahden viikon aikana. Sosiaali- ja terveysosastolla on selvitetty lomarahojen vaihtamista viiden päivän vapaaseen. Halukkuutta tähän olisi enemmän kuin on mahdollista lomarahavapaita myöntää, koska henkilöstöpula on käsinkosketeltava. Esimiehet myöntävät lomarahavapaita niissä tilanteissa, kun se on mahdollista ilman sijaisen tarvetta ja toimintojen siitä kärsimättä. Palkattomien virka- ja työvapaiden mahdollisuuteen on kiinnostusta jonkin verran. Tähänkin esimies myöntää vapaan, mikäli sijaista ei tarvitse palkata.

Seuraavassa selvitykset kunnanhallituksen esittämiin kysymyksiin:

1. Viikonlopun lääkäripäivystyksen lakkauttamismahdollisuuden selvitys (laskelmat):

Mikäli lääkäreiden viikonloppupäivystys lopetettaisiin, se ei vapauta lääkäreiden työpanosta muuhun toimintaan, koska lääkärit tekevät päivystykset perustyöajan päälle lisätyönä. Hoitajatyöpanosta hieman vapautuisi. Viikonloppupäivystysten lopettaminen ei ole kannattavaa.

Potilaita käy vkl päivänä päivystyksessä keskimäärin 10-14/päivä. Palkkakuluja yhdestä 6 h vkl päivystysvuorosta tulee 870-1 070 e/päivä (1 lääkäri ja 2 hoitajaa yhteensä). Ylä-Savon soten päivystyskäynti maksaa 325 e/käynti. Jos päivystys lopetetaan ja kolmekin potilasta/vkl päivä käy Ylä-Savon soten päivystyksessä,

tulee säästö syödyksi. On siis mahdollista että kustannukset selkeästi kasvavat tänä vuonna, jos päivystys lopetetaan.

Lisäksi meillä on akuuttivuodeosasto, joka lääkärin tulee kiertää päivittäin viikonloppuisinkin, siihen on nyt varattu 1,5 tuntia aikaa/vkl päivä. Kierrot pitäisi toteuttaa vaihtoehtoisesti etänä ostopalveluna, joka toisi kustannuksia ja vähentäisi potilasturvallisuutta.

Laskelmassa huomioitava myös asiakasmaksukertymä, 10 potilaasta kertyy tuloja n. 300 e/viikonloppupäivä joka kompensoi palkkakuluja.

2. Selvitetään mahdollisuudet siirtää intervallipotilaita ostopalveluna yksityiselle palveluntuottajalle (laskelmat).

Intervallipotilaiden ostopalvelu yksityiseltä palveluntuottajalta maksaa 6 kk ajalta neljälle intervallipaikalle laskettuna 106 560€, mikä on tarkoitus kattaa testamenttivaroista. Vastaavalla ajalla intervallihoito omassa yksikössä maksaa 93 600 €, joten nettokustannus kuuden kuukauden ajalle on 12 960 €. Tällä toimenpiteellä mahdollistettaisiin neljän (4) tehostetun palveluasumisen paikan syntyminen Mäenpihan yksikköön. Näin voitaisiin purkaa vuodeosastolta tehostetun palveluasumisen jonoa. Palveluntuottaja odottaa vielä AVI:n ratkaisua intervallihoidon järjestämisen asiaan.

3. Ryhmäkodit Laurila ja Maijala mahdollisuuksien mukaan muutetaan kotihoidon yksiköiksi (selvitetään laskelmat ja vapautuvan henkilöstö).

Ryhmäkodit Laurila ja Maijala on muutettu vuonna 2017 kotihoidonyksiköksi ja nyt tarkoitus on muuttaa toiminta vastaamaan tuolloin tehtyä päätöstä. Henkilöstövaikutus tällöin lasketaan asiakkuuksien hoidon tarpeen mukaisesti ja optimoidaan palveluiden tarpeen vaatimalla tavalla. Tällä muutoksella vastataan myös kotihoidon haastavaan henkilöstön saatavuus tilanteeseen. Henkilöstö ei ole tällöin nimettyä tiettyyn yksikköön vaan laajemmin kotihoidon käytössä.

Esittelijä	Sosiaali- ja terveysosaston osastopäällikkö
Päätösehdotus	Palvelulautakunta antaa ylläolevan selvityksen kunnanhallitukselle.
Päätös	Palvelulautakunta päätti antaa seuraavan selvityksen kunnanhallitukselle:

Sosiaali- ja terveysosastolle on perustettu talous/hankintatiimi, joka kokoontuu kahden viikon syklillä maanantaisin ennen johtoryhmää, ensimmäinen kokous pidettiin 16.5.2022. Kunnanjohtaja osallistuu kokouksiin. Ensimmäisessä kokouksessa sovittu hankinta-excelin laatimisesta yhteiselle teams -alustalle. Exceliin viedään kaikki uudet yli 1 000€ käsittävät tavara-, kalusto-, palvelu- tai hoitohankinnat.

Taloustiimiin kuuluvat soten esimiehet ja kokouksiin osallistutaan sen mukaan kuin hankintaesityksiä on ollut viimeisen kahden viikon aikana. Sosiaali- ja terveysosastolla on selvitetty lomarahojen vaihtamista viiden päivän vapaaseen. Halukkuutta tähän olisi enemmän kuin on mahdollista lomarahavapaita myöntää, koska henkilöstöpula on käsinkosketeltava. Esimiehet myöntävät lomarahavapaan niissä tilanteissa, kun se on mahdollista ilman sijaisen tarvetta ja toimintojen siitä kärsimättä. Palkattomien virka- ja työvapaiden mahdollisuuteen on kiinnostusta jonkin verran. Tähänkin esimies myöntää vapaan, mikäli sijaista ei tarvitse palkata.

Kunnanhallitukselle 9.5.2022 annettuun selvitykseen tehdyt lisäykset:

Hankintatiimin perustamisen myötä ostopalvelujen ja hankintojen vaikuttavuuden arviointia on parannettu.

Lastensuojelua koskevaa selvitystyötä ja vaikuttavuuden arviointia on jatkettu. Lastensuojelun johtavan sosiaalityöntekijän virka on ollut haettavana ja valinta

prosessi on käynnissä. Sosiaalitoimen työtehtävien kokonaistarkastelu, asiakkaiden määrä suhteessa tehtävänkuvaan ja työajanseuranta sekä työtehtävien uudelleenjärjestelyt on käynnissä.

Perusterveydenhuollossa mielenterveysneuvolassa henkilöstötilanne on normalisoitumassa ja työn alle on otettu asiakkaan hoitopolkujen selkiyttäminen, jotta asiakas saisi oikea-aikaista ja oikein kohdennettua hoitoa ja palvelua. Nuortentiimi ja koulun psykososiaalisen työn tekijät (kuraattorit ja psykologi sekä esimiehet) osallistuvat maksuttomaan Tulsote -hankkeen tiimivalmennukseen, näin mahdollistetaan nuorten mielenterveyspalvelujen hoitopolkujen kehittäminen.

Vanhustyössä Varpaisjärven tehostetun palveluasumisen yksiköiden tilanteen selvittäminen henkilöstön saatavuuden osalta on kesken. Palvelusetelimäärärahat on loppumassa kesän aikana. Tästä aiheutuu selvä lisämäärärahan tarve. Määrärahan loppuminen vaikuttaa suoraan mm. vuodeosastolle kohdistuvana paikka paineena ja aiheuttaa erikoissairaanhoidon kustannuksia erilaisilla vuorokausihinnoilla riippuen siitä, mille osastolle kotona hoidettavat ja paikkaa jonottavat tehostetun palveluasumisen tarpeessa olevat ikäihmiset joutuvat ajoittain.

Lisäksi seuraavassa selvitykset kunnanhallituksen 9.5. kokouksessaan esittämiin lisäselvityspyyntöihin:

1. Viikonlopun lääkäripäivystyksen lakkauttamismahdollisuuden selvitys (laskelmat):

Potilaita käy vkl päivänä päivystyksessä keskimäärin 10-14/päivä. Palkkakuluja yhdestä 6 h vkl päivystysvuorosta tulee 870-1 070 e/päivä (1 lääkäri ja 2 hoitajaa yhteensä). Ylä-Savon soten päivystyskäynti maksaa 325 e/käynti. Jos päivystys lopetetaan ja kolmekin potilasta/vkl päivä käy Ylä-Savon soten päivystyksessä, tulee säästö syödyksi. On siis mahdollista, että kustannukset selkeästi kasvavat tänä vuonna, jos päivystys lopetetaan.

Lisäksi meillä on akuuttivuodeosasto, joka lääkärin tulee kiertää päivittäin viikonloppuisinkin, siihen on nyt varattu 1,5 tuntia aikaa/vkl päivä. Kierrot pitäisi toteuttaa vaihtoehtoisesti etänä ostopalveluna, joka toisi kustannuksia ja vähentäisi potilasturvallisuutta. Laskelmassa huomioitava myös asiakasmaksukertymä, 10 potilaasta kertyy tuloja n. 300 e/ viikonloppupäivä joka kompensoi palkkakuluja.

Mikäli lääkäreiden viikonloppupäivystys lopetettaisiin, se ei vapauta lääkäreiden työpanosta muuhun toimintaan, koska lääkärit tekevät päivystykset perustyöajan päälle lisätyönä. Hoitajatyöpanosta hieman vapautuisi. Viikonloppupäivystysten lopettaminen ei ole kannattavaa.

Lääkärin viikonloppupäivystyksestä kertyy aktiivivapaata, jos korvausta ei ota rahana, mutta lääkärit eivät ole pitäneet läheskään täysimääräisenä kertymiä vapaina vaan aktiivivapaiden tuntisaldoja on kerrytetty ja pidetty vapaana vain pieni osa kertyneistä tunneista. Tähän vaikuttaa juuri nyt lääkärivaje. Tämän vuoksi viikonloppupäivystyksen vaikutus arkena lääkärin saatavuuteen on siten käytännössä varsin vähäinen. Palkallisen aktiivivapaan pitomahdollisuus on aiempina vuosina edesauttanut myös lääkäreiden rekrytointia ja lääkäreiden pysymistä Lapinlahdella. Joka toisen viikonloppupäivystyksen tekevä lääkäri ottaa korvauksen rahana, joka sekin on vähentänyt viikonloppupäivystysten vaikutusta arkena töissä olevien lääkärin määrään.

2. Selvitetään mahdollisuudet siirtää intervallipotilaita ostopalveluna yksityiselle palveluntuottajalle (laskelmat).

Intervallipotilaiden ostopalvelu yksityiseltä palveluntuottajalta maksaa 6 kk ajalta neljälle intervallipaikalle laskettuna 106 560€, mikä on tarkoitus kattaa testamenttivaroista. Vastaavalla ajalla intervallihoidon omassa yksikössä maksaa 93

600 €, joten nettokustannus kuuden kuukauden ajalle on 12 960 €. Tällä toimenpiteellä mahdollistettaisiin neljän (4) tehostetun palveluasumisen paikan syntyminen Mäenpihan yksikköön. Näin voitaisiin purkaa vuodeosastolta tehostetun palveluasumisen jonoa. Palveluntuottaja odottaa vielä AVI:n ratkaisua intervallihoidon järjestämisen asiaan.

3. Ryhmäkodit Laurila ja Maijala mahdollisuuksien mukaan muutetaan kotihoidon yksiköiksi (selvitetään laskelmat ja vapautuvan henkilöstö).

Ryhmäkodit Laurila ja Maijala on muutettu vuonna 2017 kotihoidonyksiköksi ja nyt tarkoitus on muuttaa toiminta vastaamaan tuolloin tehtyä päätöstä. Henkilöstövaikutus tällöin lasketaan asiakkuuksien hoidon tarpeen mukaisesti ja optimoidaan palveluiden tarpeen vaatimalla tavalla. Tällä muutoksella vastataan myös kotihoidon haastavaan henkilöstön saatavuus tilanteeseen. Henkilöstö ei ole tällöin nimettynä tiettyyn yksikköön vaan laajemmin kotihoidon käytössä.

Palvelulautakunta näkee, ettei tällä aikataululla tilannetta pystytä tarkentamaan lisälaskelmilla, koska tilanne muuttuu jatkuvasti.

Hankintatiimin toiminta on vasta alkanut ja toiminnasta on saatava kokemusta.

Asiakastyön järjestelyt (mm. työajan seuranta) ja toimintaa hyödyntävien hankkeiden arvioidaan vaikuttavan positiivisesti.

Arvioituista tuloista puuttuu mm. mahdollinen koronakulujen korvaus.

Palvelulautakunta seuraa tilannetta.

Pöytäkirjamerkintä: Tämä asia käsiteltiin §52 jälkeen.